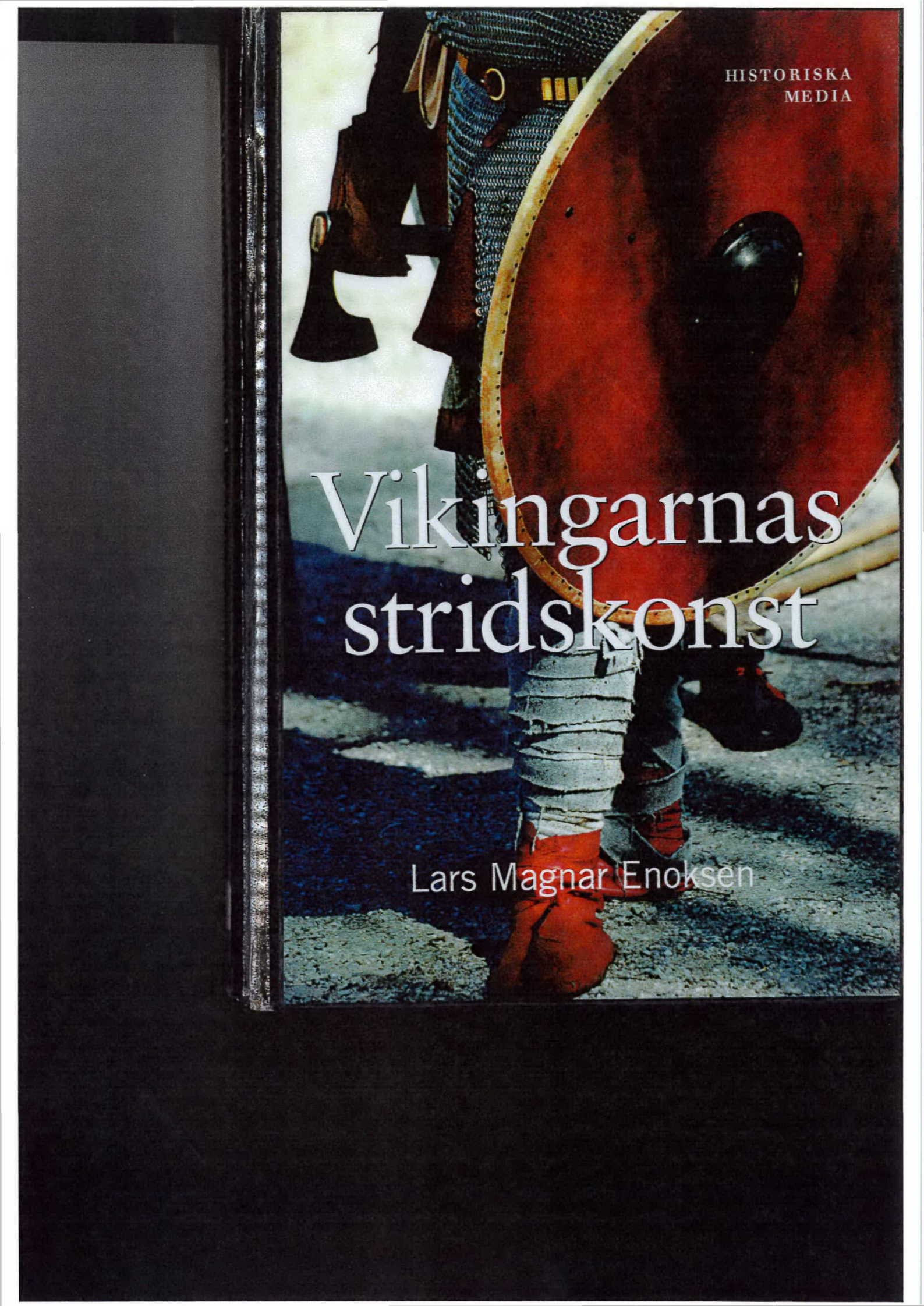

HISTORISKA
MEDIA

Vikingarnas stridskonst

Lars Magnar Enoksen

värda egenskaper som förtjänade ett gott eftermäle. Vi kan dessutom vara överens om att Spjut under något skede av sin livstid måste ha lärt sig krigskonst. Spörsmålet är om det var en längre tids inlärningsperiod eller om han förskaffade sig all sin lärdom som vuxen – och inte delvis som barn?

Det intima sambandet mellan lek och allvar var en självklarhet för våra förfäder. Det är också därför jag valde att avsluta detta kapitel med ett konkret exempel på släktskapet mellan kampidrott och krigisk verklighet.

Slutkommentar angående nordbornas fysiska fostran

Om man noggrant skärskådar den information som de historiska källorna ger oss angående vikingarnas idrottsaktiviteter kan man bland annat göra följande slutledningar:

- Barn och ungdomar utövade idrottslekar för att härda sina kroppar och förbereda sig för vuxenlivets vedermödor.
- Vuxna män utövade idrottslekar som förlustelse och för att upprätthålla sina kroppsliga färdigheter.
- Stränga lagar som de vikingatida nordborna förväntades följa reglerade kampekarna.
- Innan man började kämpa i en kampek, till exempel glimabrottning, gav de båda kombattanterna varandra "grid", vilket betyder att de intygade att de inte tänkte dräpa sin motståndare och dessutom gav honom fri lejd tills han kom hem.
- En "niding" var en person som utförde ett "nid", det vill säga en som bröt mot de heliga gridlagarna i kampidrottssammanhang.
- Skador kunde förekomma under det forna idrottsutövandet, men det var aldrig ett mål.
- Kämpalekarnas huvudsyfte var att på ett förhållandevis ofarligt vis träna upp de färdigheter som var användbara i verklig kamp.
- Kampidrotter var en vanligt förekommande förlustelse för krigarna vid konungs- eller hövdingegårdar.
- I avsikt att göra kampen så rättvis som möjligt hade kombattanterna samma tag (det vill säga ett inner- och ett yttertag) då de kämpade i brottning eller i dragkampslekar.
- En hövding eller konung förväntades vara överlägsen sina undersåtar i

kampidrotter, och räddes inte att pröva sina färdigheter mot andra kämpar.

- Förutom att pröva de fysiska krafterna, användes glimabrottning även för att utröna hur en person uppförde sig i en trängd situation.
- Det fanns alltid ett praktiskt skäl till att de forntida idrotterna utövades i dåtidens samhälle. Kampekarnas främsta syfte var att träna upp folkets fysiska färdigheter och dessutom göra dem till goda stridsmän.
- Glimabrottning är den enda kampidrott som kan uppvisa tusenåriga obrutna traditioner i Norden, och troligtvis har snöbollskrig likartade urgamla anor.

uppgiften att det var en hård klang som eftersträvades och att det inte spelade någon roll om rösterna inte var harmoniskt synkroniserade med varandra eftersom ett brutet sorl var att föredra.

Med andra ord frammanade den enskilde krigaren sin monotona besvärjelse i eget tempo, och vapenbröderna kunde när de vill ta efter och upprepa samma procedur, vilket gjorde att ett kraftfullt sorl uppstod, som väckte mod hos sångarna och förhoppningsvis injagade skräck i åhörarna i motståndarhären.

Våra krigiska förfäder inte var främmande för att utforska de översinnliga trolldomskunskaper som kunde förstärka de renodlat fysiska stridsfärdigheterna.

I våra dagar skulle man kanske kalla det för avancerad mental träning i syfte att stärka en persons kampmässiga självförtroende. Skillnaden var bara att dåtidens människor säkerligen hade lättare att acceptera den översinnliga hjälp som stod till deras förfogande.

Slutkommentar angående vikingarnas stridsövningar

Om man noggrant skärsådar den information som de historiska källorna ger oss angående nordbornas kampkonst och det sätt som de skaffade sig sina stridsfärdigheter kan man bland annat göra följande slutledningar:

- Vikingarna tränade sina stridsfärdigheter dagligen, och deras läromästare var erfarna kämpar som prövats i strid.
- Även i fredstid såg nordborna till att träna stridskonst i syfte att vidmakthålla sina krigiska färdigheter.
- Hövdingasäten och konungsgårdar var de platser där den organiserade vapenträningen försiggick.
- Stridsträningen utfördes i en lekfull anda, men övningarna var mycket realistiska i syfte att vara praktiskt användbara i strid.
- Vikingarna övade sig i att vara tvehänta, det vill säga de eftersträvade att kunna hantera sina vapen med vardera handen.
- De vikingatida nordborna levde i ett samhälle där envig och tvekamp var ett lagligt sätt att lösa tvister med, och därför blev de som inte bemästrade vapenkonst inte långlivade.
- Blodshämnd var en vikingatida sedvänja – vilket innebar att varenda släktmedlem ständigt var utsatt för ett dödligt hot om någon i ätten hade

väckt någon annan släkts harm. Därmed var det en livsnödvändighet att kunna slåss och försvara sig med eller utan vapen.

- Enligt de vikingatida krigaridealerna gällde det att visa sin ståndaktig i strid och inte backa för en annan kämpe – vare sig i envig eller på slagfältet.
- Holmgång gav de vikingatida nordborna möjlighet att pröva sina stridsfärdigheter på ett realistiskt sätt under strängt reglerade och rituella former.
- De vapenslag som vikingarna tränade och bemästrade var yxa, svärd, spjut, sköld, pilbåge och kaststenar.
- Hela motståndarens kropp från topp till tå var den träffyta som vikingarna siktade in sig på i vapenkamp.
- Enligt utländska betraktare och krönikörer var den stridskonst som vikingarna bemästrade synnerligen effektiv.
- Den vikingatida kampkonsten innefattade vapenfria stridstekniker, som tränats upp genom kapidrotter.
- I själva striden eftersträvade våra förfäder att befinna sig i en lugn sinnesstämning men likväl vara uppfyllda av lidelsefull vrede.
- Nordborna var ej främmande för att nyttja trolldom och besvärjelser för att öka sin krigslycka.

Slutkommentar angående krigarsamhällets uppbyggnad

Om man noggrant skärskådar den information de historiska källorna ger oss angående de vikingatida nordborna och deras krigarsamfund kan man bland annat göra följande slutledningar:

- Trots att det vikingatida krigarsamfundet styrdes av konungar och hövdingar, var härskare och undersåte lika inför lagen om de tillhörde ett och samma vapenbrödraskap.
- "Dräng", "hemtagare" och "huskarl" var alla vikingatida benämningar på en vapenför krigare som stod i en hövdings eller konungs tjänst, och som under tidig medeltid fick samlingsnamnet "hirdmän".
- I strid var hövdingens position tydligt markerat med det "märke", det vill säga den stridsfana, som bars framför honom. Detta märke hade även starkt symboliskt värde inom det vikingatida krigarsamfundet.
- Att visa ståndaktighet i strid och inte ta till flykten trots ett till synes övermäktigt motstånd var beundrade egenskaper som förlänade ett gott eftermäle i vikingarnas samhälle.
- För att erhålla en hövdings eller konungs rang i det vikingatida krigarsamfundet, var ädlingarna tvungna att visa sig överlägsna i strid och i vänskapliga idrottslekar.
- Att inte tåla en oförrätt samt att vara snar till hämnd var ett synsätt som de vikingatida nordborna utmärkt kunde förlika sig med.
- De nordiska vikingakrigarna var yrkesmän som erhöll betalning av sin uppdragsgivare för sina tjänster, vilket också innebar att de hade rätt att ta del av ett eventuellt krigsbyte.
- Att utsmycka sina vapen med ädla metaller var ett effektivt tillvägagångssätt för att framhålla sin status som erfaren krigare.
- Rangen i det vikingatida krigarsamfundet bestämdes utifrån den enskilda krigarens sätt att uppföra sig i strid, vilket innebar att djärvt uppförande var ett utmärkt tillvägagångssätt att stiga i graderna.
- De vikingatida krigarsamfundet hade sin egen gudatro som var intimt förknippad med den krigiska tillvaro som var deras verklighet.
- Livet i Valhall var en direkt spegelbild av krigarlivet vid en konungsgård eller hövdingagård under vikingatiden.
- Uppfattningen att valkyriorna valde ut de främsta krigarna till att stupa i strid gjorde det lättare för vikingarna att acceptera svåra manskapsförluster i strid.

- Nordbornas hedniska gravskick innebar bland annat att de döda krigarna begravdes med sina favoritvapen.
- Av de vikingatida gravfynden att döma existerade det både manliga och kvinnliga krigare under denna tidsperiod.
- Svärd, yxa, spjut, sköld, pil och båge är de vapen som förekommer som arkeologiska fynd från vikingatiden.
- Det har på nordisk mark endast upptäckts en hjälm och en ringbrynja som går att härleda till vikingatid.
- De nordiska smederna behärskade konsten att framställa vapen av järn och stål.
- De vikingatida vapnen gjordes så lätta som möjligt genom att onödigt metallmaterial togs bort på svärds klingan eller på yxhuvudet.
- Ett vikingatida svärd var ett synnerligen välbalanserat vapen.
- Nordbornas yxa var det vapen som hade de mest varierande utseendet.
- Längden på vikingarnas spjut avgjorde om de både kunde stötas och kastas med, eller om de endast användes till endera saken.
- Långbågen var den pilbågsmodell som vikingarna nyttjade.
- Den så kallade sköldbucklan av järn var den hållbaraste delen av de vikingatida rundsköldarna.
- Vikingarna föredrog hjälmar av konisk form som även hade nässkydd.
- Ringbrynjor som tillverkats av tätt sammanflätade järnringar nyttjades av vikingarna.
- Den vikingatida krigarens klädedräkt bestod av en lång överrock som nådde honom till låren, och ärmarna var långa eller halvkorta. Undertill hade han en kjortel och åtsittande byxor eller hosor. Skorna var låga och gick sällan över anklarna.
- Vikingarna kunde vara härklädda med ett slags vadderad skyddsrock.
- Skyddshuvudbonader av läder eller tyg användes av de vikingatida nordborna.
- Det kan ha förekommit vikingatida skepp som varit bestyckade med ramm.